

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Civilinės Bylos](#) > [Įrodymų Rinkimas](#) > Portugal

Įrodymų rinkimas

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugalija

1 Įrodinėjimo pareiga

1.1 Kokios yra įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės?

Bendros taisyklės dėl prievolės įrodyti nustatytos [Portugalijos civilinio kodekso](#) 342–348 straipsniuose.

1.2 Ar yra normų, atleidžiančių nuo pareigos įrodyti tam tikrus faktus? Kokiais atvejais? Ar galima tam tikrą teisinę prielaidą paneigti pateikiant įrodymus?

Taip, yra taisyklių dėl atleidimo nuo prievolės įrodyti tam tikrus faktus.

Jos taikomos šiais atvejais:

- pagal [Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 412 straipsnį – faktams, kurių nereikia teigti ar įrodyti;
- pagal [Portugalijos civilinio kodekso](#) 350 straipsnį – teisinėms prezumpcijoms.

Tačiau teisines prezumpcijas galima paneigti pateikus priešingų įrodymų, išskyrus atvejus, kai pagal įstatymą tokių įrodymų pateikti neleidžiama ([Portugalijos civilinio kodekso](#) 350 straipsnio 2 dalis).

1.3 Kiek teismas turi būti įsitikinęs tam tikro fakto egzistavimu, kad galėtų juo pagrįsti savo sprendimą?

Teisėjas įrodymus vertina laisvai, remdamasis teisminiu požiūriu į kiekvieną faktą. Laisvo įrodymų vertinimo teisme principas netaikomas faktams, kuriuos įrodinėjant reikia atlikti tam tikrus įstatyme nustatytus formalumus arba kurie gali būti įrodomi tik dokumentais arba yra visiškai įrodomi dokumentais, susitarimu arba šalių prisipažinimu ([Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 607 straipsnio 5 dalis).

Teismas turi išnagrinėti visus gautus įrodymus, nepaisydamas to, ar juos pateikė tai turėjusi padaryti šalis, ir nedarydamas poveikio nuostatoms, kuriomis fakto patvirtinimas pripažįstamas neturinčiu reikšmės, jeigu jo nepateikė konkreči suinteresuotoji šalis ([Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 413 straipsnis).

Kiekvienos įrodinėjimo priemonės vertė skiriasi pagal jos pobūdį ([Portugalijos civilinio kodekso](#) 369–396 straipsniai).

2 Įrodymų rinkimas

2.1 Ar įrodymai visuomet renkami šalies prašymu, ar tam tikrais atvejais teisėjas įrodymus gali rinkti ir savo iniciatyva?

Įrodymams rinkti ne visada būtinas proceso šalies prašymas.

Portugalijos teisėje nustatytas tiriamasis principas, t. y. teisėjo pareiga net ir savo iniciatyva atlikti arba nurodyti

atlikti visus būtinus veiksmus, kad, atsižvelgiant į faktus, kuriuos jis pagal įstatymus turi teisę ištirti, būtų nustatyta tiesa ir teisingai išspręstas ginčas ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 411 straipsnis](#)).

2.2 Jeigu šalies prašymas rinkti įrodymus patenkinamas, kokie veiksmai atliekami toliau?

Parengiamojo teismo posėdžio metu arba, kai taikytina, nutartimi teismas nustato, kurios įrodinėjimo priemonės yra leistinos ir gali būti teikiamos ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 591 ir 593 straipsniai](#)).

Paprastai įrodymai renkami baigiamajame teismo posėdyje ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 604 straipsnio 3 dalis](#)). Tačiau išimtiniais atvejais teismas gali leisti pateikti įrodymus ir anksčiau ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 419 straipsnis](#)).

Jeigu pasibaigus teismo procesui teisėjas mano turintis nepakankamai informacijos, jis gali grįžti prie bylos nagrinėjimo ir dar kartą išklausti norimus asmenis ir nurodyti imtis kitų reikiamų veiksmų ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 607 straipsnio 1 dalis](#)).

2.3 Kokiais atvejais teismas gali atmesti šalies prašymą gauti įrodymus?

Paprastai, paisydamas [Portugalijos civilinio proceso kodekso 6](#) straipsnyje nustatytos procesinės prievolės, įrodymus, kurie yra nesusiję arba pateikti siekiant vilkinti bylos nagrinėjimą, atmeta teisėjas.

Toliau nurodomi tam tikri atvejai, kuriais prašymas gauti įrodymus gali būti visiškai ar iš dalies atmestas:

- liudytojų skaičiaus ribojimas ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 511 straipsnis](#));
- kliūtys ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 496 straipsnis](#));
- priesaika ir prejudicinė apklausa ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 513 straipsnis](#));
- faktai, kuriais šalis gali grįsti savo parodymus ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 454 straipsnis](#)).

2.4 Kokios būna įrodinėjimo priemonės?

Yra šios įrodinėjimo priemonės:

- prezumpcijos ([Portugalijos civilinio kodekso 349 straipsnis](#));
- prisipažinimai ([Portugalijos civilinio kodekso 352 straipsnis](#));
- bylos šalių pareiškimai ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 466 straipsnis](#));
- dokumentiniai įrodymai ([Portugalijos civilinio kodekso 362 straipsnis](#));
- ekspertų išvados ([Portugalijos civilinio kodekso 388 straipsnis](#));
- prisipažinimai ([Portugalijos civilinio kodekso 390 straipsnis](#));
- liudytojų parodymai ([Portugalijos civilinio kodekso 392 straipsnis](#));
- kilnojamojo ar nekilnojamojo turto pristatymas ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 416 straipsnio 1 dalis](#)).

2.5 Kaip gaunami liudytojų parodymai? Ar ekspertų įrodymai gaunami kita tvarka? Kokia tvarka teikiami rašytiniai įrodymai ir eksperto išvados (nuomonės)?

Liudytojų parodymus galima gauti įvairiais būdais pagal [Portugalijos civilinio proceso kodekso 452, 456, 457, 466, 500, 501, 502, 503, 506, 518 ir 520 straipsnius](#):

- asmeniškai dalyvaujant proceso šalims ir liudytojams arba technologinėmis priemonėmis pagal [Portugalijos civilinio proceso kodekso 502 straipsnį](#);
- apklausa teismo pavedimu ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 500 straipsnio b punktas](#));
- apklausa gyvenamojoje vietoje arba įstaigos buveinėje ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 503 straipsnis](#));
- apklausa raštu ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 517 straipsnis](#));
- parodymus duodant raštu ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 518 straipsnis](#));
- teismui ir parodymus duodančiam asmeniui bendraujant tiesiogiai ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 520 straipsnis](#));
- apklausa vietoje ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 501 straipsnis](#)).

Kaip nurodyta toliau, ekspertų išvados pagal [Portugalijos civilinio proceso kodekso 486, 490 ir 492 straipsnius](#)

gaunamos kitaip nei pirmiau nurodyti liudytojų parodymai.

- Paprašius bet kuriai proceso šaliai arba nurodžius teisėjui, ekspertai dalyvauja baigiamajame teismo posėdyje. Įstaigose, laboratorijose ar oficialiose tarnybose dirbantys ekspertai išklausomi per vaizdo konferenciją savo darbo vietoje ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 486 straipsnis](#)).
- Teismas gali apžiūrėti daiktus ar asmenis, apsilankyti vietoje arba nurodyti atkurti faktus; jei manoma, kad to reikia, teisėją gali lydėti specialistas ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 490 ir 492 straipsniai](#)).

Rašytinių parodymų, ataskaitų ar ekspertų nuomonių teikimo taisyklės išdėstytos [Portugalijos civilinio proceso kodekso 416 straipsnyje](#).

2.6 Ar tam tikros įrodinėjimo priemonės yra svaresnės už kitas?

Taip, įrodomoji vertė priklauso nuo kiekvienos įrodinėjimo priemonės pobūdžio (žr. atsakymą į 1.3 klausimą).

2.7 Ar tam tikri faktai turi būti įrodyti tik tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis?

Taip, konkrečiai šiais atvejais:

- laikantis rašytiniam dokumentui taikomų teisinių reikalavimų ([Portugalijos civilinio kodekso 364 straipsnis](#));
- kai nepaisoma teisinės formos ([Portugalijos civilinio kodekso 220 straipsnis](#)).

2.8 Ar įstatyme nustatyta liudytojų pareiga duoti parodymus?

Pagal [Portugalijos civilinio proceso kodekso 417 straipsnį](#) visi asmenys, neatsižvelgiant į tai, ar yra bylos šalys, turi pareigą byloje padėti atskleisti tiesą.

2.9 Kokiais atvejais jie gali atsisakyti duoti parodymus?

Atvejai, kuriais liudytojas gali teisėtai atsisakyti duoti parodymus, nurodyti [Portugalijos civilinio proceso kodekso 497 straipsnyje](#).

2.10 Ar atsisakęs liudyti asmuo gali būti nubaustas arba priverstas duoti parodymus?

Pagal [Portugalijos civilinio proceso kodekso 417 straipsnį](#) visi asmenys, neatsižvelgiant į tai, ar yra bylos šalys, turi pareigą byloje padėti atskleisti tiesą.

Atsisakiusiems bendradarbiauti asmenims skiriama bauda, nedarant poveikio galimybei taikyti procesines prievartos priemones ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 417 straipsnio 2 dalis](#)).

Liudytojui be pateisinamos priežasties neatvykus į teismo posėdį, teismas gali skirti baudą arba nurodyti liudytoją atvesdinti ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 508 straipsnio 4 dalis](#)).

2.11 Ar yra asmenų, iš kurių negali būti gaunami įrodymai?

Taip, įrodymų negalima gauti šiais atvejais:

- liudytojais negali būti protinę negalią turintys asmenys, kurie yra nepajėgūs duoti parodymų dėl įrodytinų faktų ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 495 straipsnis](#));
- asmenims, kurie gali liudyti kaip šalys byloje, draudžiama duoti parodymus kaip liudytojams ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 496 straipsnis](#)).

2.12 Kokį vaidmenį atlieka teisėjas ir šalys apklausiant liudytoją? Kokiomis sąlygomis liudytoją galima apklausti per vaizdo konferenciją ar naudojant kitas technologijas?

Teisėjo ir šalių vaidmuo apklausiant liudytoją reglamentuojamas [Portugalijos civilinio proceso kodekso 516 straipsnyje](#) išdėstytomis liudytojų parodymų davimo taisyklėmis.

Liudytojai baigiamajame teismo posėdyje parodymus duoda dalyvaudami patys arba per vaizdo konferenciją ([Portugalijos civilinio proceso kodekso 500 straipsnis](#)). Liudytojų apklausa technologinėmis priemonėmis, pvz.,

per nuotolinę konferenciją, reglamentuojama [Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 502 straipsniu.

3 Įrodymų vertinimas

3.1 Ar teismui priimant sprendimą taikomi apribojimai, jeigu šalis įrodymus gavo neteisėtai?

Taip. Pavyzdžiui, tai gali būti įrodymai, gauti nepaisant asmeninio ir šeimos gyvenimo, taip pat žmogaus orumo, kaip reikalaujama [Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 490 straipsnyje.

3.2 Ar mano parodymai bus laikomi įrodymais, jeigu esu bylos šalis?

Taip. Prisipažinimas, kuriuo bylos šalis pripažįsta jai žalingą, o priešingai bylos šaliai naudingą faktą, gaunamas apklausus bylos šalį (Portugalijos civilinio kodekso 352 straipsnis ir [Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 452 straipsnis).

Teismas laisvai vertina šalių pareiškimus, išskyrus atvejus, kai pareiškimai susiję su prisipažinimais ([Portugalijos civilinio proceso kodekso](#) 466 straipsnio 3 dalis).

4 Ar ši valstybė narė pagal Reglamento dėl įrodymų rinkimo 2 straipsnio 1 dalį nurodė kitas institucijas, kompetentingas rinkti įrodymus teismo proceso civilinėse ar komercinėse bylose tikslais pagal šį reglamentą? Jei taip, kokiose bylose jos yra kompetentingos rinkti įrodymus? Ar jos gali prašyti tik surinkti įrodymus, ar taip pat padėti rinkti įrodymus remiantis kitos valstybės narės prašymu? Taip pat žr. pranešimą pagal Reglamento dėl įrodymų rinkimo 2 straipsnio 1 dalį.

Portugalija nėra nurodžiusi kitų institucijų; teisę rinkti įrodymus teismo proceso tikslais yra kompetentingi Portugalijos teismai.

Taikomi teisės aktai

[Portugalijos civilinis kodeksas](#)

[Portugalijos civilinio proceso kodeksas](#)

Pranešimas

Europos teismo tinklo civilinėse bylose ryšių palaikymo punktas, teismai ir kitos įstaigos bei institucijos neprivalo vadovautis šioje informacijos suvestinėje pateikta informacija, kuri gali būti keičiama atsižvelgiant į aiškinimą teismų praktikoje. Nors informacijos suvestinės reguliariai atnaujinamos, vis tiek būtina susipažinti su galiojančiais teisės aktais.

■ Paskutinis naujinimas: 27/11/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.